

Paweł Dziekański, Iwona Rogalska

Koordinacja polityki monetarnej w ramach integracji europejskiej

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 29, 5-17

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paweł Dziekańki*

Iwona Rogalska **

KOORDYNACJA POLITYKI MONETARNEJ W RAMACH INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

Wstęp

Jednym z istotnych warunków funkcjonowania nowoczesnej gospodarki jest współistnienie systemów rynków: finansowego, pieniężnego, kapitałowego, produktów, towarów i usług oraz pracy. Komponenty te tworzą fundament rozwoju w każdej gospodarce rynkowej, uczestniczącej w społecznych procesach produkcyjno-usługowych (akumulacji, dystrybucji, wymiany, konsumpcji, wymiany), procesach liberalizacji (w tym przepływów pieniężnych) i globalizacji, przy czym procesy te muszą być wkomponowane w ramy mechanizmów rynkowych, wspomaganych instrumentami sterowania ekonomicznego, normami budżetowymi, odpowiednim sterowaniem polityki budżetowej, jak również w działania koordynacji polityki pieniężnej z innymi politykami w ramach danego państwa czy związku państw.

Przesłanki koordynacji

Procesy globalizacji, tworzenie się międzynarodowych ugrupowań gospodarczych, tworzenie jednolitych obszarów walutowych skłania do postawienia pytania: kto odpowiada za bezpieczeństwo światowego systemu finansowego, skoro wymienione wyżej procesy prowadzą do utraty pełnego wpływu władz krajowych na krajowy system finansowy.

System przekazywania przez państwa członkowskie kompetencji decyzyjnych na rzecz instytucji unijnych doprowadził do rozwoju rozbudowanego katalogu mechanizmów i instrumentów zarządzania gospodarką. Samoograniczenie poszczególnych państw dokonuje się ze względu na nadrzędne interesy, które polegają na ochronie wartości wspólnego pieniądza, na zapewnieniu nieograniczonej konkurencji, która przyczynia się do swobodnego przepływu towarów, kapitału i pracy.

Unia Europejska już od wielu lat prowadzi działania zmierzające do harmonizacji polityki monetarnej, fiskalnej, ekonomicznej, społecznej itd.

*,**Akademia Świętokrzyska w Kielcach

Procesy te napotykają jednak wiele trudności. Przeszkody te wynikać mogą z efektu nie nadążania rozwiązań systemowych poszczególnych krajów za wyznaczonymi priorytetami związanymi z wyszczególnionymi przez polityków i ekonomistów w ramach układów integracyjnych. Ponadto źródłem owych trudności są zróżnicowane warunki ekonomiczne, historyczne, kulturowe i społeczne państw wchodzących w skład ugrupowania.

Pełna harmonizacja nastąpiła w zakresie polityki monetarnej. Traktat o Unii Europejskiej z Maastricht wprowadził do regulacji wspólnotowych szereg postanowień dotyczących polityki monetarnej. Ustanowił Europejski System Banków Centralnych oraz Europejski Bank Centralny, ponadto określił kryteria umożliwiające przyjęcie wspólnej waluty – euro (tzw. kryteria konwergencji Unii Gospodarczo-Walutowej).

Traktat z Maastricht przesądził o fakultatywności udziału państw członkowskich w Unii Gospodarczo-Walutowej. Pozwoliło to państwom Unii Europejskiej, tj. Wielkiej Brytanii, Danii, Szwecji i Norwegii na wyłączenie się z ostatniego etapu Unii Gospodarczo -Walutowej, a co za tym idzie na nie wprowadzenie na ich obszarze wspólnej waluty.

Grupa państw, która przystąpiła do Unii Gospodarczo-Walutowej, zwana Eurogrupą ma charakter nieformalny. Jedyne zapis sformułowany w Traktacie Wspólnot Europejskich dotyczy państw, które nie przystąpiły do „strefy euro”. Kraje te nazywane są państwami członkowskimi objętymi derogacją¹. Pomimo tego nieformalnego charakteru mamy do czynienia z niezwykle silnie rozbudowaną strukturą instytucjonalną, która została wyposażona w określone instrumenty. Najważniejszym z tych instrumentów są obrady Rady UE prowadzone w formie ECOFIN, w składzie tych ministrów, którzy reprezentują państwa członkowskie Unii Gospodarczo-Walutowej.

Pośród tych instytucji można wymienić również: Europejski Bank Centralny i Europejski System Banków Centralnych.

¹ Derogacja – pozbawienie przepisu prawnego mocy obowiązującej przez zastąpienie go innym przepisem prawnym. W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”, wyd. XVII, Warszawa 1989 r., s. 116.

Geneza i cele jednolitej polityki pieniężnej - Europejski Bank Centralny i Europejski System Banków Centralnych

Traktat z Maastricht zapowiedział utworzenie Europejskiego Banku Centralnego. Zanim jednak został powołany, Unia Europejska utworzyła w 1994 r. Europejski Instytut Walutowy. Do zadań Instytutu należała przede wszystkim pomoc we współpracy między narodowymi bankami centralnymi oraz rozwijanie koordynacji polityki pieniężnej państw członkowskich, co miało służyć zapewnianiu stabilności cen w Unii Europejskiej. Ponadto Europejski Instytut Walutowy kontrolował działania Europejskiego Systemu Walutowego oraz udzielał konsultacji w zakresie zagadnień podlegających kompetencjom narodowych banków centralnych i wpływających na stabilność instytucji i rynków finansowych. Europejski Instytut Walutowy przejął zadania Europejskiego Funduszu Współpracy Walutowej². Na przełomie roku 1998 i 1999 Europejski Instytut Walutowy przekształcony został w Europejski Bank Centralny. Zmiana ta spowodowana była przygotowaniem Unii Europejskiej do spełnienia kryteriów niezbędnych do powołania Unii Gospodarczo-Walutowej. Europejski Bank Centralny wraz z narodowymi bankami centralnymi tworzy Europejski System Banków Centralnych. Organizacja ta odpowiada za ustalenia i realizację polityki pieniężnej państw strefy euro (państw Unii Gospodarczo-Walutowej). Do zadań Europejskiego Systemu Banków Centralnych należy³:

- utrzymanie stabilności cen,
- definiowanie i realizowanie polityki walutowej Unii Europejskiej,
- przeprowadzanie operacji dewizowych,
- przechowywanie i zarządzanie dewizami państw członkowskich Unii Europejskiej
- umożliwianie sprawnego funkcjonowania systemów płatności.

Ponadto Europejski System Banków Centralnych przyczynia się do prowadzenia przez kompetentne władze polityki związanej z kontrolą instytucji kredytowych oraz stabilności systemu finansowego. Natomiast główną rolą Europejskiego Banku Centralnego jest realizacja zadań powierzonych przez Europejski System Banków Centralnych.

² J. Babiak (red.), *Fundusze Unii Europejskiej – doświadczenia i perspektywy*, Wyd. Siódemka, Warszawa 2006, s. 42.

³ Tamże, s. 42.

Europejski Bank Centralny odpowiedzialny za realizację wspólnej polityki pieniężnej w Eurosystemie musi wziąć pod uwagę dwa elementy. Z jednej strony zestaw podstawowych zasad normatywnych, na podstawie których dokonana zostanie ocena różnych strategii, a z drugiej, warunki istniejące w otoczeniu gospodarczym i finansowym krajów Eurosystemu. Po przyjęciu za główny cel utrzymanie stabilności cen, Europejski Bank Centralny zobowiązany jest do wspierania – bez naruszania celu głównego – polityk gospodarczych państw należących do Wspólnoty, a tym samym do przyczyniania się do osiągnięcia ich podstawowych celów, takich jak: trwały i nieinflacyjny wzrost gospodarczy, czy wysoki poziom zatrudnienia⁴.

Stabilność cen jako główny cel jednolitej polityki pieniężnej

Sformułowanie podstawowego celu polityki pieniężnej w strefie euro zakładającego stabilność cen i powiązanie go z polityką gospodarczą nie jest przypadkowe. Polityka pieniężna nastawiona na stabilność cen – w sensie unikania długotrwałych inflacji i deflacji – przyczynia się w znacznym stopniu do podwyższenia w znacznym stopniu poziomu życia obywateli, a także pozytywnie wpływa na gospodarkę, w szczególności na wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Główne korzyści, jakie mogą wypływać ze stabilności cen to:

1. Stabilność cen powoduje większą przejrzystość, zmiany tych cen stają się bardziej widoczne i łatwiejsze do zaobserwowania, a w rezultacie producenci i konsumenci mogą podejmować bardziej trafne i oparte na lepszej informacji decyzje inwestycyjne i konsumpcyjne. Umożliwia to bardziej efektywną i wydajną alokację zasobów na rynku, co z kolei zwiększa potencjał produkcyjny gospodarki. Stabilność cen stwarza zatem również korzystne warunki, w których niezbędne reformy strukturalne – przeprowadzone przez rządy państw – w celu zwiększenia elastyczności i wydajności rynków mogą być najbardziej efektywne.
2. Jeżeli inwestorzy są przekonani, że stabilność cen będzie utrzymana w przyszłości, wówczas oczekują oni tzw. premii inflacyjnej (inflation risk premium) jako rekompensaty za ryzyko związane z utrzymaniem przez nich aktywów w dłuższym okresie.

⁴ Zob. Art. 105 Traktatu Wspólnoty Europejskiej.

Polityka pieniężna przyczynia się do bardziej efektywnej w takim kontekście alokacji na rynku kapitałowym, stwarza bodźce do inwestowania, co z kolei pobudza gospodarkę. Działanie takie osiągane jest poprzez redukcję premii inflacyjnej w realnych stopach procentowych.

3. W warunkach niestabilności cen bardziej prawdopodobne jest, że osoby fizyczne i przedsiębiorstwa będą wykorzystywać posiadane zasoby w sposób mniej produktywny, niż w warunkach stabilności cen.
4. Stabilność cen sprzyja utrzymaniu społecznej stabilizacji i spójności.

Stabilność cen istnieje wówczas, gdy podmioty gospodarcze i ludzie nie muszą brać pod uwagę ryzyka zmian ogólnego poziomu cen przy podejmowaniu swoich decyzji gospodarczych⁵. Przekonanie o celowości i potrzebie utrzymania stabilności cen jest bardzo silnie zakorzenione w świadomości opinii publicznej, mając jednocześnie wymiar społeczno – polityczny.

Strategie realizowane w ramach strefy euro

Realizowana strategia, czy to w strefie euro, czy w ramach indywidualnej gospodarki kraju, powinna spełniać dwa podstawowe zadania:

1. powinna narzucać jasną strukturę podejmowania decyzji z zakresu realizacji polityki pieniężnej,
2. powinna być narzędziem komunikacji między otoczeniem zewnętrznym a władzami monetarnymi.

Swoją strategię Europejski Bank Centralny będzie realizował na trzech różnych, ale ściśle ze sobą powiązanych i wzajemnie się uzupełniających poziomach. Są to:

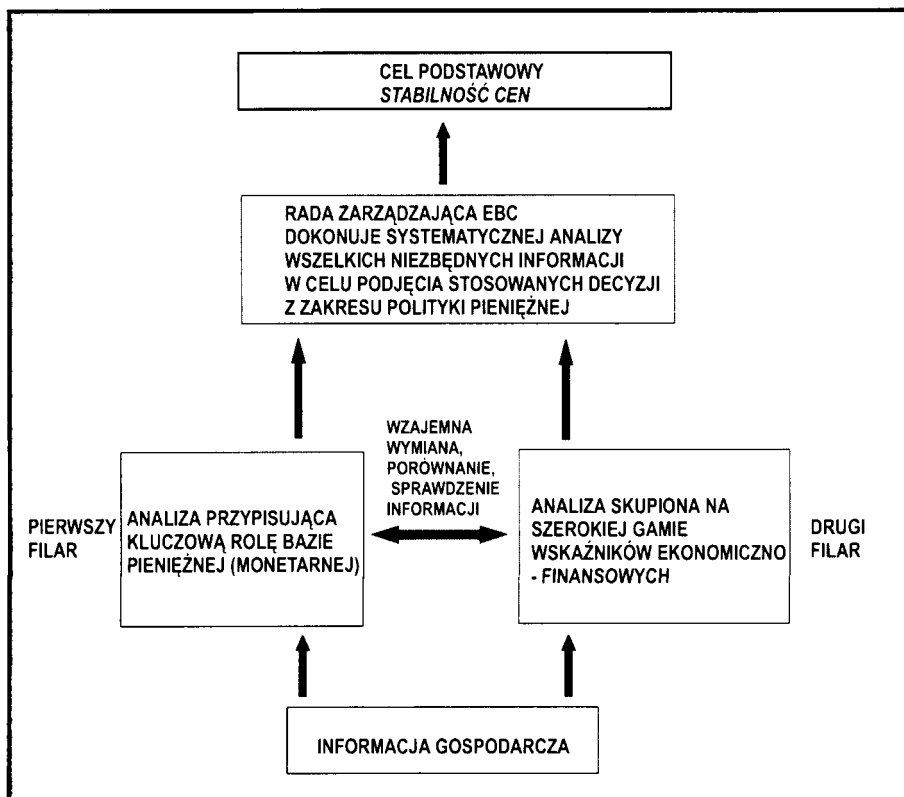
- poziom analityczny (analytical level),
- poziom decyzyjny (decision making level),
- poziom komunikacyjny (communication level).

Wybrana strategia polityki pieniężnej przez EBC nastawiona na cel główny, jako stabilność cen realizowana jest w oparciu o dwa elementy:

- ilościową definicję stabilności cen,
- dwa filary wykorzystywane do osiągnięcia ostatecznego celu jakim jest zagwarantowanie stabilności cen (pierwszy filar: analiza wzrostu podaży pieniądza w stosunku do ogłaszanych ilościowych wartości bazowych, drugi filar: szeroko zakrojona ocena ryzyka dotyczącego utrzymania stabilności cen w strefie euro oraz prognoz dotyczących kształtowania się cen).

⁵ Zob. Greenspan, 1996.

Działania w tych dwóch filarach dotyczą zatem szeregu działań analitycznych, mających na celu jak najlepsze zbadanie rzeczywistości prowadzenia polityki, wyboru najlepszych metod realizacji celu, osiągnięcia założonego celu – przedstawia rysunek 1.

Ryc. 1. Strategia i filary polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego.
(Źródło: The Monetary Policy of the EBC, EBC Frankfurt am Main, August 2001, s. 46)

Drugi element prowadzenia polityki pieniężnej, czyli ilościowa definicja stabilności cen (quantitative definition of price stability) oznacza wzrost cen (mierzony zharmonizowanym wskaźnikiem cen konsumpcyjnych), który w stosunku rocznym (rok do roku) jest niższy niż 2%. Istotne jest przy tym, że stabilność cen powinna być utrzymana w średnim okresie. Takie określenie celu polityki monetarnej tworzy ją bardziej przejrzystą, przyczynia się do jej większego zrozumienia, zapewnia w pewien sposób poczucie średniookresowej stabilizacji, przyczynia się do wiarygodności i efektywności działań polityki.

Strategie określone dla EBC w zakresie prowadzenia jednolitej polityki pieniężnej, określane są jako strategie celu w postaci: kursu walutowego (exchange rate targeting), stóp procentowych (interest rate pegging), agregatów pieniężnych (monetary targeting), dochodu nominalnego (nominal income targeting), bezpośredniego celu inflacyjnego (direct inflation targeting).

Strategia kursu walutowego została uznana za niewłaściwą, gdyż w przypadku obszaru takiego jak strefa euro, tego rodzaju podejście mogłoby być niespójne z wewnętrznym celem, jakim jest stabilność cen. Związek między kursem walutowym i celami w obszarze euro jest mniej trwały.

Strategia stopy procentowej została uznana za niewłaściwą ze względu na trudność w określeniu poziomu równowagi w przypadku realnych stóp procentowych, jaki byłby spójny z podstawowym celem – stabilnością cen.

Strategia dochodu nominalnego, mimo zgodności z celem stabilności cen, została odrzucona ze względu na trudności w kontrolowaniu w strefie euro nominalnego poziomu dochodu, to zaś mogłoby prowadzić do mylnych interpretacji osiągniętych wyników.

Podobieństwo między strategią w postaci agregatów pieniężnych i bezpośredniego celu inflacyjnego dotyczy przede wszystkim tego, iż ich ostatecznym celem jest stabilność cen, a ponadto wykorzystują one szeroki zestaw wskaźników ekonomicznych i finansowych, na podstawie, których dokonuje się oceny, czy decyzje i działania podejmowane w ramach polityki pieniężnej były właściwe. Różnica dotyczy odgrywanej w nich roli agregatów pieniężnych.

Strategia celu w postaci agregatów pieniężnych skupia się na kontroli podaży pieniądza. Zaletą tej strategii jest jasno określony zakres odpowiedzialności za kształtowanie się poziomu określonych zmiennych – agregatów pieniężnych. Może być ona łatwo obserwowana, interpretowana i oceniana przez opinie publiczną, dzięki czemu staje się przejrzysta. Za kluczową kwestię rzutującą na jej efektywność uważa się długookresową stabilność popytu na pieniądź w strefie euro. Stabilny popyt na pieniądź jest postrzegany jako istotny czynnik, w której strategia jest w stanie stabilizować oczekiwana inflacyjnie.

Strategia bezpośredniego celu inflacyjnego nastawiona jest na osiągnięcie celu w postaci odpowiedniego poziomu inflacji, który bywa określany jako konkretna wielkość liczbowa lub przedział, w którym powinna mieścić się stopa inflacji na koniec danego okresu. Strategia bezpośrednio określa odpowiedzialność za osiągnięcie i utrzymanie stabilności cen w strefie euro.

Strategia bezpośredniego celu inflacyjnego, aby była skuteczna wymaga stabilnych powiązań pomiędzy różnymi zmiennymi ekonomicznymi i finansowymi, spójnych i logicznych działań.

Najlepsza strategia dla Eurosystemu wydaje się łączyć ze sobą cechy strategii agregatu pieniężnego i bezpośredniego celu inflacyjnego. W ramach takiej strategii możemy wyodrębnić strategię komunikacji z otoczeniem zewnętrznym, przejrzystości działań, niezależności w prowadzeniu polityki pieniężnej i odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Polska w strefie euro

Akcesja Polski do Unii Gospodarczo-Walutowej jest jednym z celów strategicznych polskiej polityki gospodarczej. Jednakże zanim Polska stanie się częścią „strefy euro” musi spełniać szereg warunków. Akcesja ta uzależniona jest od⁶:

- silnego poparcia politycznego,
- akceptacji społecznej,
- spełnienia kryteriów konwergencji.

Z przyjętych przez Polskę zobowiązań wynika, iż nasz kraj wyraża wolę spełnienia wszystkich wymogów Unii Europejskiej, które dotyczą: dyscypliny budżetowej, stabilnego kursu walutowego i zapewnienia niezależności banku centralnego. Trudne jest określenie docelowej daty przyłączenia Polskie do „strefy euro”. Przystąpienie do Unii Gospodarczo- Walutowej nastąpi w czasie, gdy polska gospodarka spełni warunki zrównoważonej gospodarki rynkowej – czyli takiej, której cechą charakterystyczną jest niska inflacja i niewielki deficyt budżetowy.

Akceptacja społeczna dla idei zastąpienia złotego przez euro uzależniona jest od kampanii informacyjnej, która przedstawi wszystkie koszty i korzyści wynikające z tego działania.

Ogromne znaczenie dla budowania zaufania dla euro mają, zapisane w Traktacie z Maastricht, kryteria konwergencji (warunki zakwalifikowania się do Unii Gospodarczo-Walutowej). Kryteria te dotyczą podstawowych parametrów ekonomicznych, które kandydat do Unii Gospodarczo-Walutowej powinien spełniać⁷.

⁶ T. Gromek, *Gospodarka UE 1999*, „Unia Europejska” nr 12/1999, s. 189.

⁷ A. Giegiel, *Uwarunkowania i perspektywy wprowadzenia euro w Polsce*, s. 364.

Pośród etapów integracji z Unia Gospodarczo-Walutową rozróżnia się trzy podstawowe⁸:

1. tzw. okres przedakcesyjny,
2. okres po wejściu do UE,
3. włączenie waluty narodowej do mechanizmu stabilizowania kursów ERM2 zakończone wprowadzeniem euro.

Pierwszy okres integracji Polska ma już za sobą. Związany był on z dostosowaniem regulacji prawnych do wymogów unijnych oraz oparciu funkcjonowania Banku Centralnego (NBP) na regulach zbliżonych do europejskiego Systemu Banków Centralnych.

Obecnie Polska rozpoczęła drugi etap poprzedzający członkostwo w Unii Gospodarczo-Walutowej. Polska uzyskała status „państwa członkowskiego objętego derogacją”. Jest zatem krajem, który zachowuje swoją walutę narodową i ma prawo do samodzielnego kształtowania polityki pieniężnej. Jednakże uprawnienia te mają charakter przejściowy i po spełnieniu kryteriów konwergencji Polska ma obowiązek przyjąć wspólną walutę.

Trzeci etap będzie trwać od momentu włączenia złotego do Europejskiego Mechanizmu Kursowego (ERM2). Etap ten zakończy się w momencie zastąpienia złotego walutą europejską. Jest to powiązane z niezależnością NBP, którą to gwarantuje Konstytucja RP.

Współczesnemu państwu, a przede wszystkim podmiotom gospodarczym potrzebna jest mądra, dalekowzroczna, kompleksowa polityka gospodarcza. Jednym z elementów kojarzonych z taką polityką jest niezależny bank centralny, zmierzający do stabilizacji cen⁹.

Niezależność banku centralnego może być rozpatrywana jako personalna, instytucjonalna, funkcjonalna i finansowa. Dotyczą one swobody działania, niezależności od władz publicznych, dążeniem do osiągnięcia założonych celów, prowadzeniem władnej gospodarki finansowej. Niezależność banku centralnego daje możliwość skutecznego i profesjonalnego kreowania polityki pieniężnej, która wolna będzie od różnego rodzaju nacisków politycznych i presji, które są często wywierane na NBP. Niezależność banku centralnego to rozwiązanie, które ma służyć określeniu i osiągnięciu odpowiedniego celu działania.

⁸ A. Majchrzycka-Guzowska, *Finanse i prawo finansowe*, wyd. LexisNexis, Warszawa 2005, s.271.

⁹Por. M. K. Dudek, M. Stamirowski, *Makroekonomiczne i mikroekonomiczne uwarunkowania skuteczności polityki pieniężnej*, „Bank i Kredyt” 2000, nr 7-8.

Niezależność banku centralnego pozwala ludziom zaufać, że osoby, którym powierzono prowadzenie polityki monetarnej będą w stanie zapewnić stabilność cen. Niezależność ta daje gwarancję stabilności, twardości i konsekwencji w prowadzeniu polityki pieniężnej, a przy tym prowadzi do obniżania inflacji, a także sprzyja wzrostowi gospodarczemu. Bank centralny ma kluczowe znaczenie dla realizacji polityki pieniężnej i stabilności sektora bankowego. Dlatego jakiegokolwiek próby osłabienia jego niezależności (próba nowelizacji ustawy o NBP przez niektóre partie), wywierania wpływu, czy naciski polityczne na jego funkcjonowanie mogą mieć ujemne skutki dla funkcjonowania gospodarki w naszym kraju.

Chęć zmiany ustawy o NBP przez niektórych posłów awanturników świadczy o przedkładaniu celów politycznych nad stabilność oraz przewidywalność warunków rozwoju gospodarczego. Jest to próba sięgnięcia po pieniądze, którymi dysponuje NBP w celach ograniczenia ryzyka destabilizacji na rynku finansowym.

Zmiana celów działania banku centralnego, możliwość odwołania przed upływem kadencji prezesa banku oraz członków RPP, zabranie bankowi możliwości prowadzenia operacji otwartego rynku i tym samym wpływu na płynność systemu bankowego, czy danie możliwości Sejmowi wykorzystania rezerwy przeznaczonej na pokrycie ryzyka kursu złotego wobec walut obcych, nałożenie ograniczeń w polityce kursowej, można odczytać jako zamach na stabilność polskiej waluty, stabilność cen w gospodarce i systemie bankowym, czy stabilność finansową. Jest to niebezpieczne dla polskiej gospodarki, przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. W konsekwencji może to ograniczyć rozwój i wzrost gospodarki.

Nie możemy jednak zapominać, iż po wejściu Polski do Unii Gospodarczo-Walutowej nastąpi konieczność zmian w ustawie.

Korzyści i koszty uczestnictwa Polski w „strefie euro”

Zobowiązania Polski do przyjęcia w całości tzw. *acquis communautaire* oznacza również uczestnictwo w Unii Gospodarczo -Walutowej. Zatem pełne członkostwo oznacza zgodę na integrację monetarną, a co za tym związane na przyjęcie rozwiązań z zakresu integracji instytucjonalnej, czyli na przekazaniu części uprawnień NBP na rzecz Europejskiego Banku Centralnego.

Z przystąpieniem Polski do strefy euro wiąże się szereg korzyści (mikro i makroekonomicznych) oraz pewne koszty. Do najistotniejszych z punktu widzenia długofalowego interesu polskiej gospodarki należą¹⁰:

- zniesienie ryzyka kursowego i kosztów ubezpieczenia tego ryzyka,
- wyeliminowanie kosztów transakcyjnych,
- zwiększenie przejrzystości i porównywalności cen,
- integracja z jednolitym rynkiem finansowym UE,
- zwiększenie makroekonomicznej stabilności,
- wyższy wzrost gospodarczy,
- obniżenie stóp procentowych,
- wzmocniona pozycja przetargowa w skali międzynarodowej,
- zwiększenie wiarygodności instytucji prowadzących politykę finansową i samej polityki.

Najważniejszą konsekwencją wprowadzenia Unii Gospodarczo-Walutowej jest częściowa utrata suwerenności w sferze polityki gospodarczej. Wiąże się to z faktem pozbycia się przez jej uczestników takich instrumentów, jak¹¹:

- możliwości swobodnego prowadzenia polityki pieniężnej pod kątem realizacji wewnętrznych priorytetów gospodarczych,
- możliwości posłużenia się kursem własnego pieniądza dla doraźnego wzmocnienia pozycji konkurencyjnej kraju w handlu międzynarodowym oraz dla rozładowania napięć w bilansie płatniczym.

Ponadto uwspólnotowieniu podlega polityka kursowa. Oznacza to, że będzie ona prowadzona bez brania pod uwagę salda i struktury bilansu płatniczego na obszarach częściowych, natomiast ewolucja kursu euro będzie określona przez stan zagregowanego bilansu, bez względu na pozycję konkurencyjną poszczególnych krajów członkowskich.

Przystąpienie do strefy euro jest inwestycją w długofalowy wzrost gospodarczy. Integracja monetarna uruchamia mechanizmy prowadzące do wzrostu aktywności inwestycyjnej, ożywienia wymiany handlowej, zwiększenia wydajności pracy i kapitału, stając się tym samym dźwignią rozwoju gospodarki. Osiągnięcie trwałego przyspieszenia wzrostu gospodarczego uwarunkowane jest poniesieniem pewnych nakładów. Zasadniczym kosztem wynikającym z przystąpienia do unii walutowej jest prowadzenie „niezależnej” polityki pieniężnej.

¹⁰ A. Giegiel, op. cit., s. 359.

¹¹ Tamże, s. 361.

Wiąże się to z ryzykiem, że polityka pieniężna Europejskiego Banku Centralnego po wejściu Polski do strefy euro będzie mniej odpowiednia dla polskiej gospodarki niż polityka NBP, prowadzona w warunkach swobody kształtowania stóp procentowych. Brak możliwości swobodnego kształtowania przez NBP stóp procentowych i kursu walutowego, tym samym prowadzenia antycyklicznej polityki pieniężnej po wprowadzeniu euro rodzi ryzyko nasilenia się wahań cen, produkcji, zatrudnienia, a tym samym dochodów gospodarstw domowych. Konieczne jest także obniżenie i utrzymanie inflacji na niskim poziomie dla spełnienia kryterium stabilności cen, czemu towarzyszyć może silne spowolnienie wzrostu gospodarczego.

Podsumowanie

Interes polskiej gospodarki polegający na wzmocnieniu międzynarodowej pozycji konkurencyjnej wymaga by Polska dążyła do Unii Gospodarczo-Walutowej w sposób zrównoważony, czyli w perspektywie kilkuletniej. Wówczas decyzja o przyjęciu waluty europejskiej nie będzie „skokiem w ciemno”, ponieważ będzie dużo czasu na odniesienie się do dotychczasowych doświadczeń unii walutowej. Natomiast dla gospodarki polskiej przyłączenie do strefy euro jest szansą na przyłączenie się do rezerwuaru kapitałowego i na wykorzystanie nowszych rozwiązań technologicznych spoza granic kraju.

Wielkość kosztów związanych z jednolitą polityką pieniężną można ocenić na podstawie tego, w jakim stopniu polityka ta będzie się przyczyniała do ograniczenia w Polsce wahań cen, produkcji i zatrudnienia. Ocena ta musi uwzględniać skuteczność kursu walutowego, autonomicznej polityki stóp procentowych w neutralizowaniu pojawiających się w gospodarce wstrząsów oraz stopień integracji gospodarczej Polski z krajami strefy euro.

Koszt rezygnacji z niezależnej polityki pieniężnej jest w Polsce złagodzony dzięki silnym powiązaniom gospodarczym z krajami strefy euro. Od początku lat 90. XX wieku udział wymiany handlowej w PKB systematycznie wzrasta, a strefa euro jest naszym głównym partnerem handlowym. Daje to podstawę do stwierdzenia, że po uzyskaniu członkostwa w unii monetarnej ryzyko wystąpienia znacznych wahań w polskiej gospodarce można ocenić jako niskie. Można oczekiwać, że cykliczne wahania cen, produkcji i zatrudnienia w Polsce są stosunkowo silnie skorelowane z wahaniami koniunktury w strefie euro. W konsekwencji jednolita polityka pieniężna EBC powinna okazać się skutecznym instrumentem ich łagodzenia.

Bibliografia:

1. Babiak J. (red.) *Fundusze Unii Europejskiej – doświadczenia i perspektywy*, Wyd. Siódemka, Warszawa 2006.
2. Dudek M. K., Stamirowski M., *Makroekonomiczne i mikroekonomiczne uwarunkowania skuteczności polityki pieniężnej*, „Bank i Kredyt” 2000, nr 7-8.
3. Giegiel A., *Uwarunkowania i perspektywy wprowadzenia euro w Polsce*.
4. Gromek T., *Gospodarka UE 1999*, „Unia Europejska” nr 12/1999.
5. Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”, wyd. XVII, Warszawa 1989.
6. Majchrzycka-Guzowska A., *Finanse i prawo finansowe*, Wyd. LexisNexis, Warszawa 2005.